

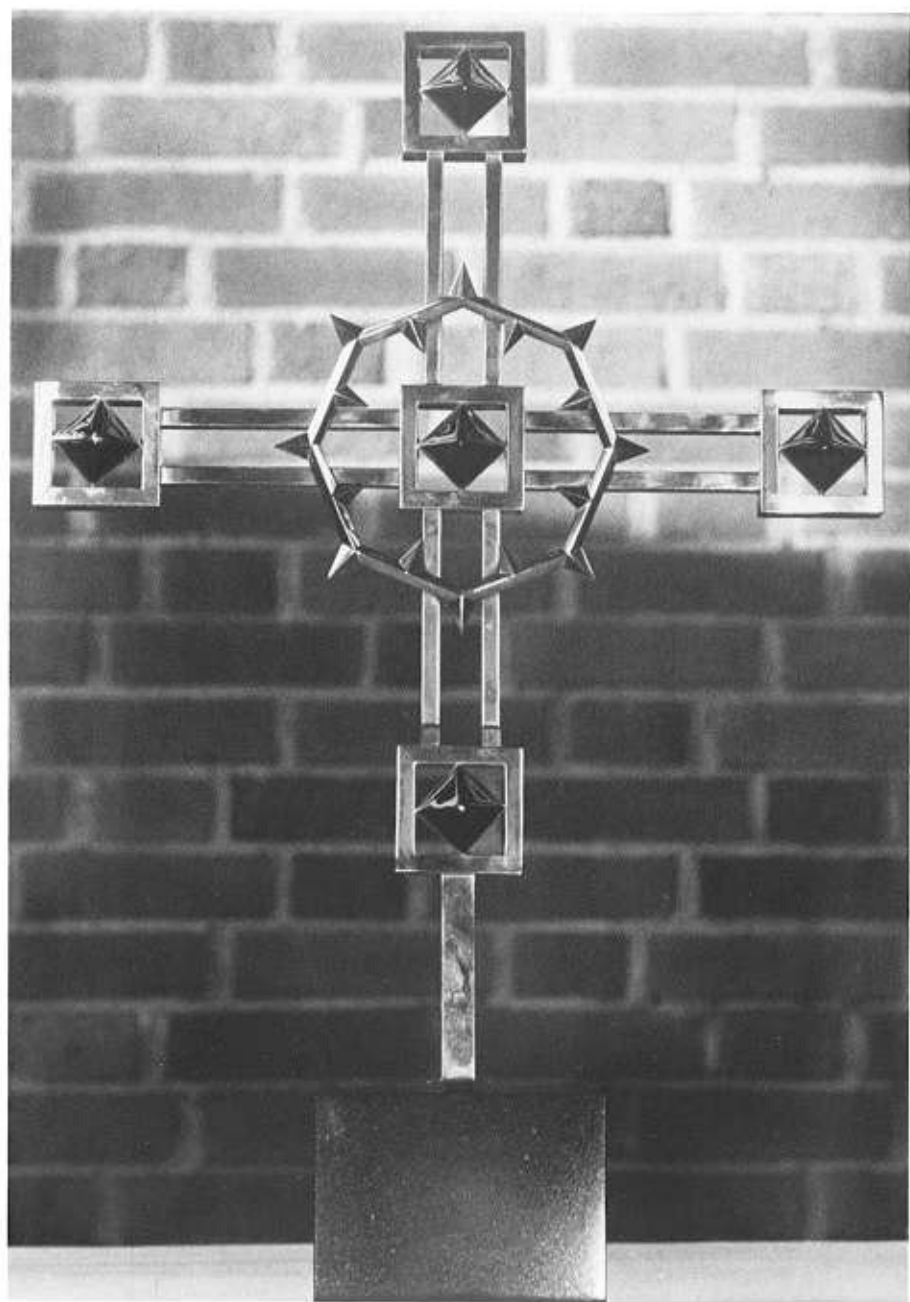
HOFORS KYRKA

AV ERIK HEDBOM

HOFORS KYRKA

AV ERIK HEDBOM

HOFORS KYRKA

Hofors församling

Sedan gammalt utgjorde Hofors bruk med omnejd nordvästra delen av Torsåkers församling. Genom delning 1944 bildades Hofors församling, som då hade nära åtta tusen innevånare. Den relativt talrika bruksbefolkningen hade redan tidigare motiverat en ändring av den kyrkliga organisationen till större självständighet för Hofors. Från 1911 hade sålunda Hoforsdelen varit s k kapellförsamling till Torsåker. Som gudstjänstrum hade sedan 1897 nyttjats kyrksalen i Kyrkskolan. Hofors hade egen präst, brukspredikant, sedan 1899 och egen komminister från 1923. Fr o m 1944 är Hofors ett självständigt pastorat.

Hofors kyrka

Vid församlingsdelningen 1944 uppställdes villkoret, att församlingen inom femton år skulle uppföra en församlingskyrka. Förberedelserna tog längre tid. Uppskov måste sökas några år. Först den 19 maj 1961 togs första spadtaget för kyrkbygget. Arkitekt Bengt Romares förslag till kyrka hade antagits. Den utsedda kyrktomten har fördelen att vara centralt belägen med traditioner från brukets äldsta tid. Alla Helgons dag, den 3 november 1962 invigdes kyrkan av ärkebiskop Gunnar Hultgren. Kostnaderna för kyrkbygget med omgivande parkanläggning uppgick till 2,5 milj kr.

Kyrkans exteriör

Kyrkan är orienterad i NV-SO. Den öppna, vida entréfasaden med tre ingångar riktar sig symboliskt mot järnverket, där så många församlingsbor har sin gärning. Kyrkparken omges av ornäsbjörkar. Utanför korväggen finns ett utealtare av slaggsten försett med håll av järn gjuten vid och skänkt av SKF Hofors bruk. Kyrkan är byggd av rödbrunt tegel från Västergötland. Taket är belagt med kopparplåt. Entréportarnas träornamentik är ett verk av Per-Erik Willö. Tornet mäter i höjd 34

meter. Enligt riktlinjerna för kyrkbygget skulle uppföras en församlingskyrka med endast ett kyrkorum och biutrymmen, ej församlingslokaler i övrigt.

Interiör

Genom förrum och vapenhus kommer man in i ett ljust kyrkorum med nästan kvadratisk golvyta. Härigenom har arkitekten velat skapa närhet i kyrkorummet. Den höga takresningen ger rymd. Intrycket förstärks genom det höga, vida koret med altaret i centrum. Här framträder en klar strävan att lyfta tankar och sinnen uppåt. Korväggens tegel uppvisar fem nyanser i rött. Det stora träkorset på korväggen var från början egentligen ett provisorium, men har med tiden kommit att upplevas som ett fint blickfång med sitt växelspel av skugga och ljus.

Kyrkans många höga fönster ger en känsla av öppenhet, som lyckligt balanseras av de massiva takbärande betongbockarna. Korgolv och gångar är belagda med kalksten.

Interiör mot koret.

Altaret med vitt antependium av Anna-Lisa Odelqvist-Kruse, kors, ljusstakar och vaser av Bengt Romare.

Kyrkan har 500 sittplatser samt 150 reservplatser på läktaren. Uppvärmningen sker med en oljeeldad varmluftsanordning. Särskild apparatur reglerar luftfuktigheten. Akustiken är god.

I anslutning till entré och vapenhus finns förutom kapprum ett mindre samlingsrum tjänligt för enskilt samtal eller mindre grupper samt för samling vid kyrkliga förrättningar. Från kyrkorummets norrsida leder förbindelse till sakristian. Möblerna där är komponerade av Ralph Alton.

De båda uppgångarna till läktaren har järngrindar i konstsmide. De är ritade av Albert Kulle, Hofors, och tillverkade av Hofors Verkstäder AB.

Belysningen är väl tillgodosedd. Åtta större och över läktaren fyra mindre ljuskronor av mässing med nakna, lågspända s k kirkekaerte-lampor ger ett varmt ljus, som i färg föga skiljer sig från altarets levande lågor och understryker det varma i rummets färgskala.

Inventarier

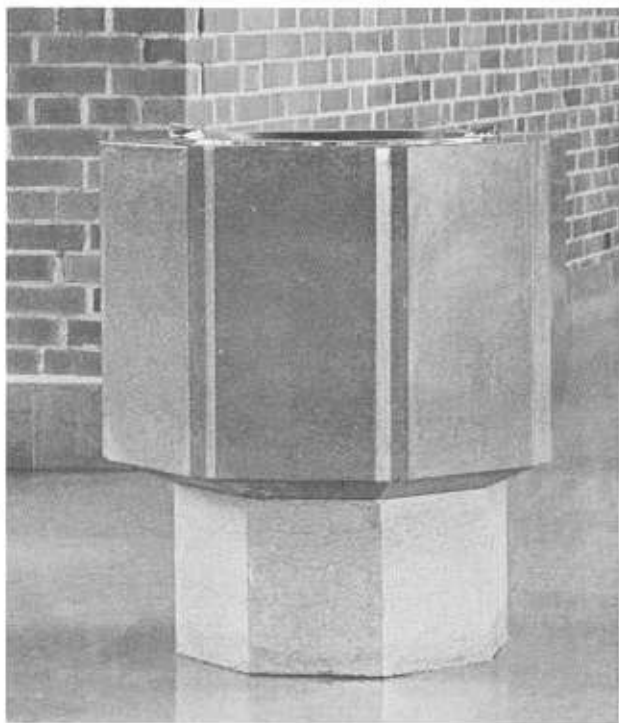
Altaret är av sarkofagtyp och utfört i jämtländsk kalksten. Av samma material som altaret är även dopfunten, skänkt av kvinnoföreningarna i Hofors till kyrkans invigning. Silverinsatsen i dopfunten är komponerad och utförd av Folke Arström. Den har bekostats av medel insamlade under många år av söndagsskolans barn. I dopskålens botten ser man symbolerna triangeln — Treenigheten — och duvan — den helige Ande.

Predikstolen saknar helt utsmyckning. Liksom bänkinredningen är den utförd i brunlaserad furu. Till vänster i koret har kororgeln sin plats. I anslutning till denna ordnades år 1979 sittplatser för körerna som alternativ till orgelläktarens körplats. Silverkorset på altaret daterar sig från kyrkans invigning 1962. Korset har bekostats genom gåvor av många enskilda församlingsbor. I korsarmarna lyser röda infattningar av emaljerat silver. Bengt Romare har ritat korset liksom övriga altarprydnader av silver. Den gyllene törnekronan i korsets centrum lyser med budskapet: Han är uppstånden — Han lever. Fundamentets svarta marmor talar symboliskt om den mörka verklighet, vari korset restes. Altarkorset har utförts av hovjuvelerare Hildebrand, Gävle. Silvervaserna på altaret är en gåva till kyrkans invigning av dåvarande chefen för SKF Hofors bruk Ivar Bohm och hans maka. Vaserna är tillverkade av silversmeden Martin Olsson, Stockholm.

De sex altarljusstakarna av silver har tillkommit genom skickligt arbete av Gösta Holmqvist, Hofors. Två av stakarna har bekostats av Lions Club, Hofors. Piscinan, placerad på norra korväggen, är utförd i samma slags kalksten som altare och dopfont.

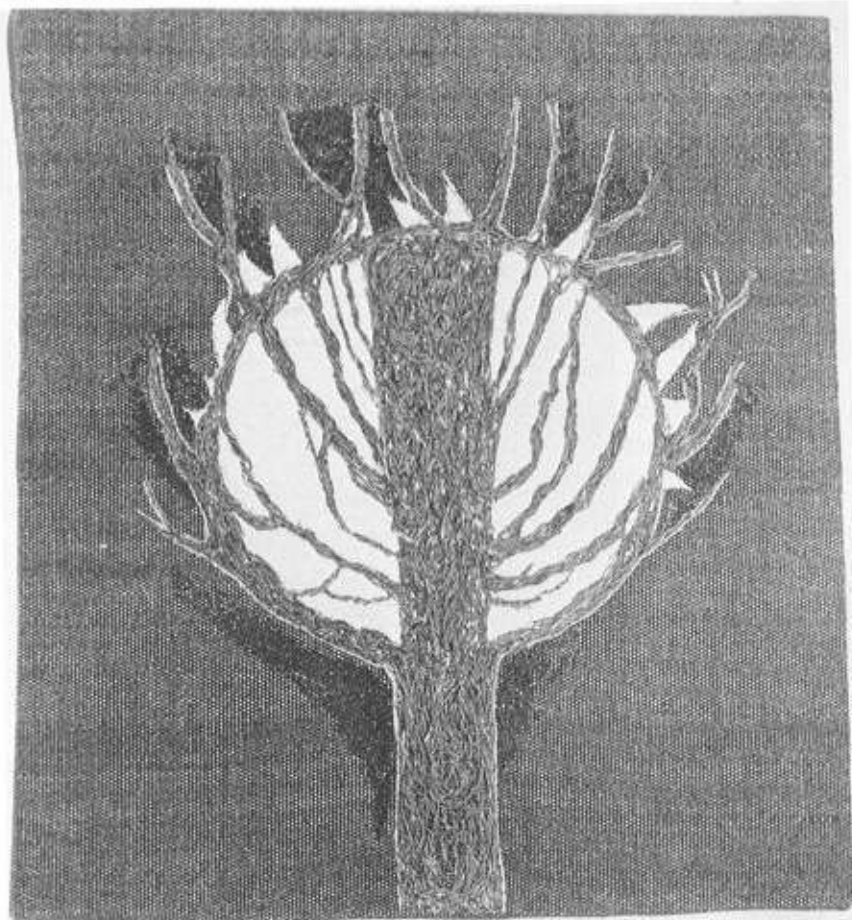
Textilier

Antependier och altarbrun. Kyrkans förnämsta antependium är från 1962 och utfört på Libraria efter komposition av textilkonstnär Anna-Lisa Odelqvist-Kruse. "Hela jorden är full av hans härlighet" är grund-

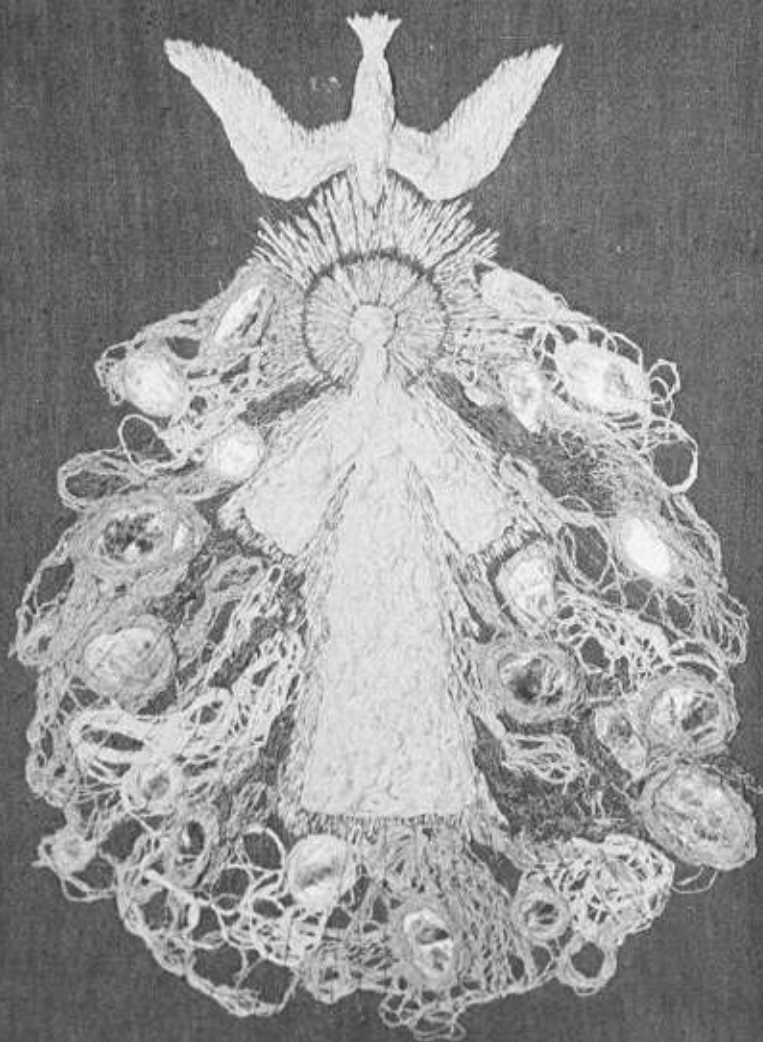
*Dopfunten med
insats av Folke
Arström.*

Violett predikstolskläde av Inger Sarin.

motivet i dess rika utsmyckning. Även ett äldre antependium finns. Detta är skänkt av kyrkans syförening och utfört på Libraria 1934. Det brukades under många år i den gamla kyrksalen. Vanligen används altarbrun. Kyrkan fick vid invigningen mottaga ett knypplat altarbrun i Vadstena-mönster, utfört av Berit Lindfors, Hofors. Textilkonstnär Inger Sarin, Stockholm, har komponerat och broderat ett grönt altarbrun, skänkt till invigningen 1962 av Ture och Emma Thomander. Samma konstnär har utfört ett rött altarbrun, skänkt av Torsåkers församling.

Rött predikstolskläde av Inger Sarin.

Kormattor. Även de båda kormattorna är Inger Sarins verk. Den mindre är en gåva av kyrkans syförening och daterad 1962. Den större har tillkommit 1966 och som givare står där kyrkans syförening samt Hofors Husmodersförening. Symbolspråket i kormattornas mönster talar om Gudsordets väg till människan.

Predikstolskläden. Ett vitt predikstolskläde skänktes 1962 av kyrkans syförening, komponerat av Anna-Lisa Odelqvist-Kruse och utfört på Libraria. Ett grönt kläde av Inger Sarin har som dekor vinkelställda glimmerskivor, symboliserande Guds ord, som lyser alla till mötes. Hon har även utfört ett rött kläde i samma teknik. Båda dessa predikstolskläden är skänkta till kyrkans invigning. En församlingsbo skänkte 1972 ett violett kläde, skapat av samma konstnär. Ett blått kläde med motiv ur passionshistorien inköptes 1963, komponerat och utfört av konstnär Gunnar Haking, Sundbyberg.

Mässhakar. Behovet av mässhakar är väl tillgodosett. En röd mässhake av sidendamast skänktes 1933 av Sture Carlsson, Långnäs. Två vita mässhakar i samma material inköptes 1940. Dessa tre mässhakar är tillverkade på Libraria. En violett mässhake, utförd av Hillevi Kjellhard, Tomelilla, anskaffades 1957. Sofia Widén, Borlänge, har tillverkat den gröna mässhaken av ylle. Den inköptes 1958. Kyrkoherde Helge Mattsson har skänkt en blå mässhake med passionsmotiv utförd i finnvävsteknik av Gunnar Haking. Slutligen må nämnas en vit korkåpa — gåva av en församlingsbo 1979.

Kollekthåvar. Av kyrkans kollekthåvar daterar sig de två äldsta från 1914 och skänktes av pastor Wilhelm Brusewitz. Två röda håvar är från 1930 och två blå från 1962. De sistnämnda är Inger Sarins verk. Samtliga håvar är skänkta.

Övrigt. Kyrkan förfogar över en samling dopkläder, fem till antalet, samtliga sydda och skänkta av församlingsbor på 1960-talet.

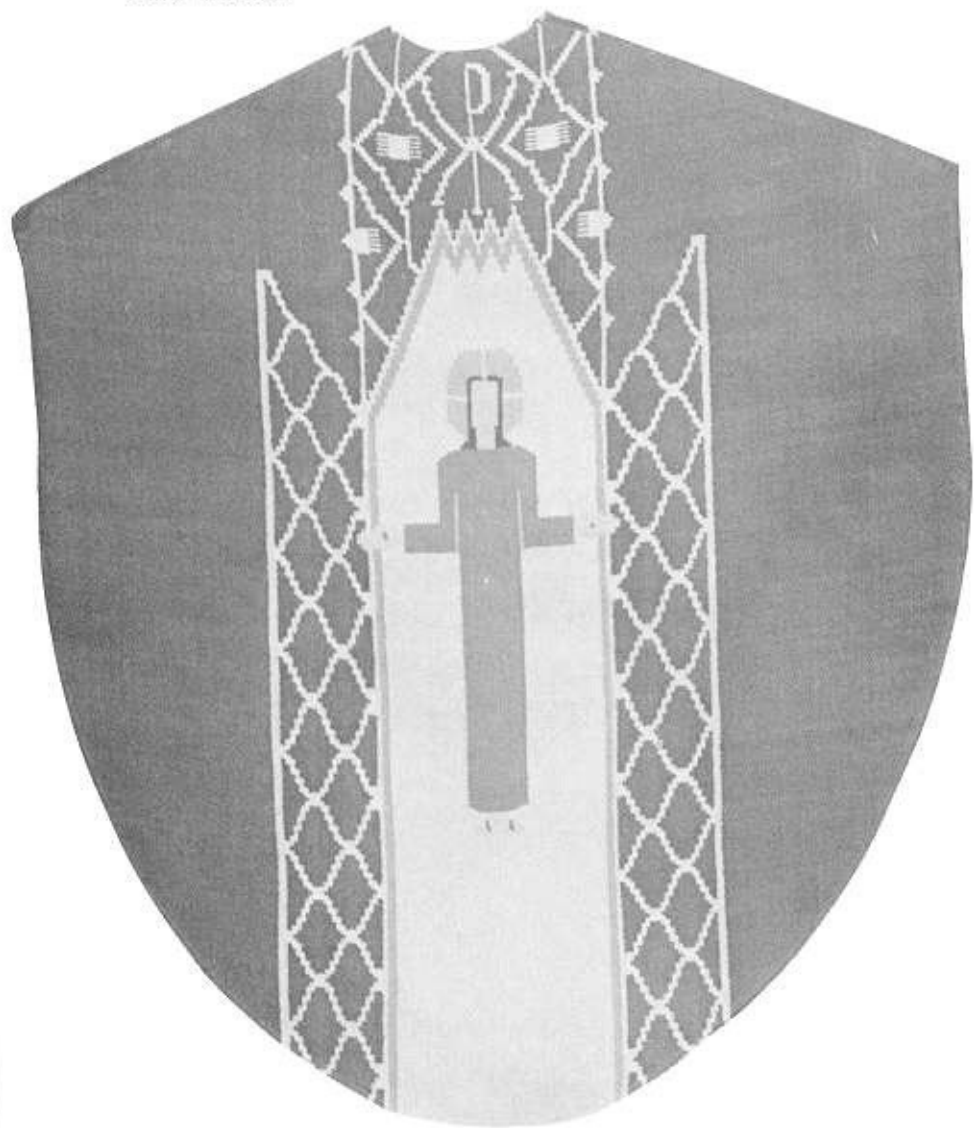
Kyrkans silver

Nattvardskarlen är utomordentligt vackra. Professor E G Asplund har ritat och ciselör Jacob Ångman, Stockholm, har förfärdigat dem. Silvret utgör en gåva till dåvarande Hofors kapellförsamling av brukspatron Per Eriksson, Hofors. Året var 1915. Samtidigt anskaffades även sockenbudssilvret. Brukspatron Eriksson skänkte även en dopskål av silver 1918.

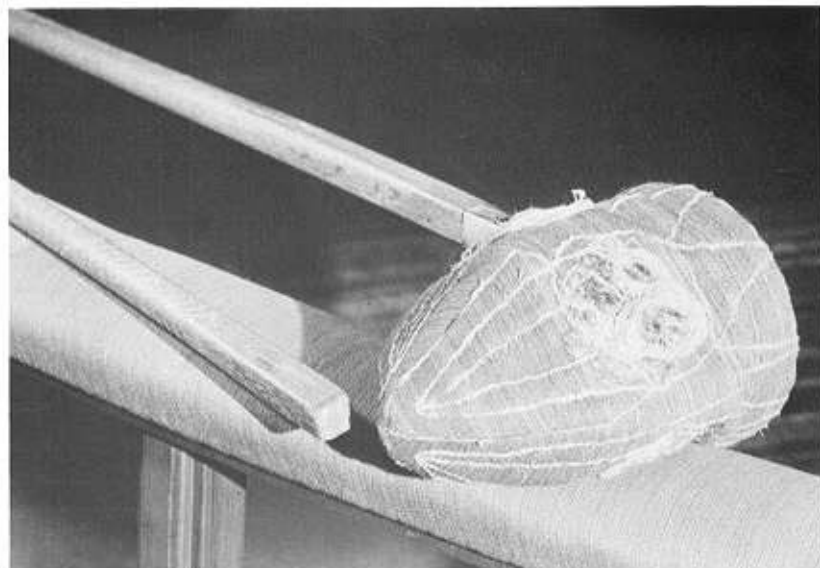

Vit mässhake från Libraria 1940.

ERIK HEDBOM

Violett mässhake av Hillevi Kjellhard 1957.

Kollektbå av Inger Sarin.

Från 1932 daterar sig kyrkans brudkrona av förgyllt silver med sju stenar. Kronan är skänkt av Hofors Husmodersförening.

Det mesta av kyrkans senare tillkomna silver är gåvor i samband med kyrkoinvigningen. Sålunda överlämnades av John Peterson särkalkar. Byggnadsfirman Kasper Höglund, som svarat för kyrkbygget, lämnade efter slutfört värv en minnesgåva till kyrkan i form av en silverskål, utförd av silversmeden Sigurd Persson 1962.

Fru Yvonne Petre, Stockholm, lämnade en dopskål av silver, som tillhört släkten Petre, ägare till Hofors bruk under 200 år. Samma givare skänkte även ett par ljusstakar av silver, som tillhört hennes släkt och bär Thore Petres initialer. En dopljusstake av silver från 1963 är formgiven och utförd av Holger Agerdal.

Fröken Hedwig Ulfsparré gav till kyrkans invigning en silverbägare, som tillhört brukspatron Per Erikssons släkt och som tillverkats av gävmästaren Olof Sedin 1793.

Senare har kyrkan av en församlingsbo fått mottaga en silvervas för predikstolens blommor. En annan församlingsbo har skänkt en dopvattekanna av silver, förfärdigad av silversmeden Erik Eriksson, Gävle 1970 och en julkrubba 1975 samt ett processionskors 1977, allt snidat i Oberammergau.

Nattvardskärl komponerade av Gunnar Asplund 1914 och utförda av Jacob Ångman 1915.

Texten i vinkännans botten.

*Slakten Petres
dopskål 1866.*

*Bägare av Olof
Sedin, mästare i
Gävle 1793—1821.
Tillverkningsår
1793.*

Stora orgeln. Foto: Anders Hedbom.

Kyrkans orglar

Efter flera års väntan fick kyrkan sin stora orgel 1968. Den byggdes av Mårtenssons orgelfabrik i Lund efter disposition av Waldemar Åhlén, Stockholm. Bengt Romare har ritat fasaden med pedaltornen lyftade liksom till bön och lovsång. Orgeln har trettiofem stämmor fördelade

på tre verk med pedalverk. Den är mekanisk med elektrisk registrering. Dispositionen ger rika klangvariationer och därmed möjlighet till återgivande av skilda tiders kyrkomusik.

År 1977 utökades kyrkans instrumentala utrustning med en kororgel. Denna orgel är tillverkad av Grönlunds orgelbyggeri, Gammelstad, och har sju stämmor.

Nämnas bör också att kyrkokören som gåva överlämnat en cembalo till kyrkan, samt att SKF Steel deponerat en flygel i koret 1984.

Kyrkklockor

De tre klockorna i tornet är gjutna vid Bergholtz klockgjuteri i Sigtuna. De bär årtalet 1962 och följande inskriptioner:

Storklockan

Ära vare Gud i höjden

Vi love dig o store Gud
Med makt och ära går ditt bud
Ditt helga ord
Kring himlar och kring jord
Helig helig helig
är Herren Gud

Sv ps 162 J O Wallin

Mellanklockan

Frid på jorden

Ring in gudstjänsttid
Hjärta och hand
Folket vårt land
Gamla och unga
Gärning och kall
Gud skola dyrka

Nathan Söderblom

Lillklockan

Människorna en god vilja

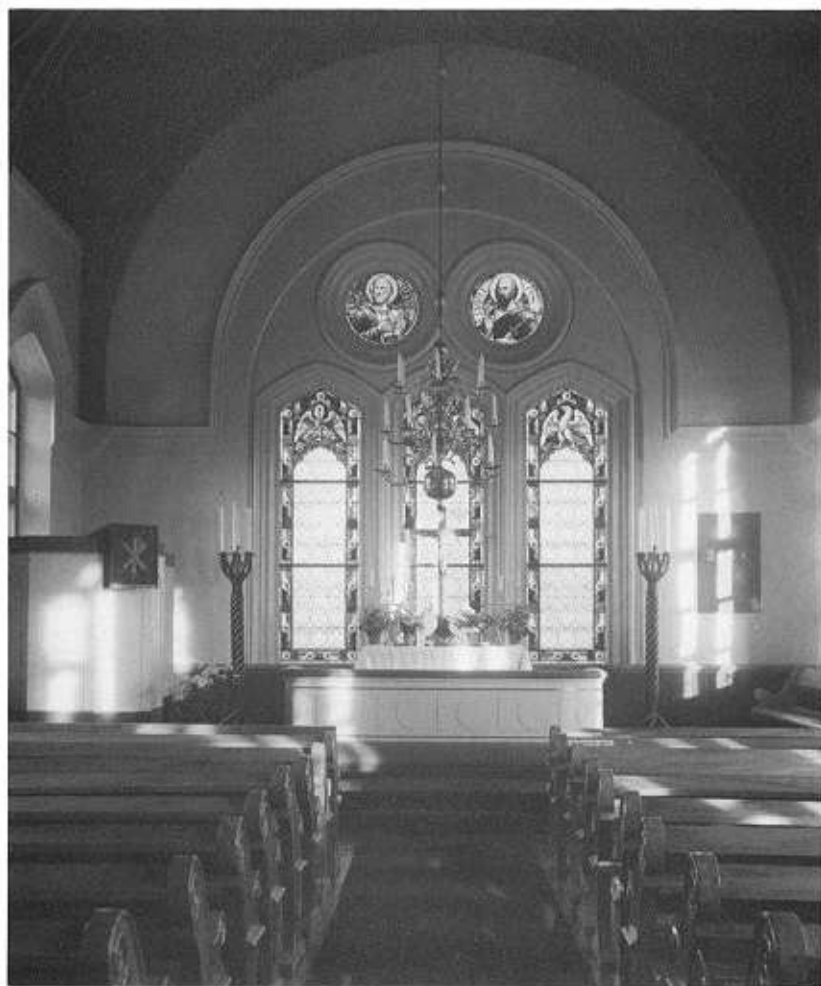
Bygdens folk samlar jag
alltid till sanning och frid
Gud hjälpe mig evigt därtill.

Kyrkskolan. Byggnaden påbörjades 1878 och innehöll skollokaler. 1897 tillkom den sal i övre våningen som till 1962 tjänstgjorde som kyrka. Foto: Gefle Dagblad 1922.

Gamla kyrkan

Innan Hofors fick egen kyrka, var man hänvisad till att fira gudstjänst i den s k kyrksalen. Äldre Hoforsbor minns den som en del av Kyrkskolan. Denna byggnad påbörjades 1878 men blev färdig först 1894. Arkitekter var bröderna Axel och Knut Kumlien, Stockholm. Huset påminde något om en äldre läroverksbyggnad, om man bortser från tornspiran med korset. Det benämndes också läroverk bland de styrande i Hofors på den tiden. I övre våningen inrättades en samlings sal bl a för gudstjänstbruk. Den invigdes för kyrkans gudstjänster 1897 av ärkebiskop A N Sundberg. Efter en genomgripande renovering 1934 blev kyrksalen med sina 250 sittplatser ett värdigt gudstjänstrum. Många

Kyrksalen, efter 1934 års renovering. Foto: M. Åsberg.

gudstjänstdeltagare under årens lopp lärde sig älska detta rum. Många generationer konfirmander minns denna kyrksal som sin kyrka. Man minns altarets krucifix, som nu återfinns i den nya kyrkans sakristia, de vackra ljuskronorna och korfönstrens glasmålningar.

Genom samhällets utveckling kom denna kyrksal att bli helt otillräcklig, därtill belägen vid sidan av befolkningscentrum. I samband med nya kyrkans tillkomst upphörde kyrksalen som gudstjänstrum och övertogs av skolan.

Gravkapellet ritat av Gustaf Ankarcrona.

Kyrkogården

År 1908 fick församlingen egen kyrkogård, belägen ca en km från den nuvarande kyrkan. År 1909 skedde här första begravningen. Gravkapellet byggdes 1919 efter ritningar av Gustaf Ankarcrona. Nära kapellet reser sig klockstapeln, skänkt av Hofors Aktiebolag 1908. Från samma tid kommer de två klockorna, som förutom för begravningsringning även tjänade som kyrkklockor fram till 1962. Den större kyrkogårdsklockan är en gåva från brukspatron Per Eriksson, den mindre skänktes av Hofors Aktiebolag. Kyrkogården sträcker sig utmed en grusås med vacker naturlig kupering. Markbehovet är tillgodosett för lång tid framåt. Kyrkogården har varit tacksam att planera genom den naturgivna omväxling som där finns. På 1940-talet anlades en urlund, likaså en kolumbariemur.

Minneslundan tillkom omkring 1970. En vänthall byggdes 1944 med expedition och personallokaler. 1981 tillkom nya byggnader på kyrkogården med personalrum, verkstadslokaler och förråd.

Klockstapeln från 1908.

HOFORS' CHURCH

Older inhabitants of Hofors can recall the time when Hofors was part of Torsåker parish and Torsåker church regarded as their parish church. For more than half a century the Church-hall in Church-School, Hofors, served as a place of worship for the people of the ironworks. Hofors even had its own clergy-man. However, with the growing population also grew the need for parochial independence, and in 1944 Hofors parish was established on condition that a parish church was built. Planning of the church took eighteen years.

The new church was consecrated by Archbishop Gunnar Hultgren in 1962. The actual construction of the church had taken one and a half years. The architect was Bengt Romare, Stockholm. Costs for the church, and surrounding grounds, amounted to SEK 2.5 million.

The Church lies on a northwest-southeast axis. The building material is a reddish-brown brick from Västergötland. The wide façade with its three entrances points symbolically to the ironworks where so many of the parishioners are employed. The roof is covered with copper and the tower stands 34 metres high.

The interior is dominated by the light nave, and the high ceiling gives it a feeling of spaciousness. This impression is strengthened by the high, wide sanctuary with the altar in the centre. The sanctuary walls display five shades of red brick. The adornment of the Church is sparse. The large wooden cross on the sanctuary wall provides an impressive setting for the parish service with varying light and shade.

The Church seats five hundred people and has one hundred and fifty reserve seats in the gallery. The church is heated by a hot-air system.

Acoustics are good and so is the lighting. Eight large chandeliers — plus four smaller ones over the gallery — are made from brass with low wattage bulbs ("kirkekaerte") which gives a warm light — little different from the live flame of the altar — and accentuates the warmth of the range of colour of the room.

The altar is made from Jämtland limestone. The same material has been used for the font which was presented to the Church at its time of consecration by the women's associations of Hofors. The font is lined with silver and this was paid for by funds raised over many years by the children attending the Sunday School. In the bottom of the font can be seen a triangle symbolising the Trinity, and a dove — the Holy Ghost.

The silver cross on the altar dates from the consecration in 1962. This has been acquired through contributions from many individual parishioners. The golden crown of thorns in the centre of the cross shines with the message: He is risen — He lives. The black marble wherein the cross rests speaks symbolically of the dark reality.

The six unique altar candlesticks were supplied through the skilful work of engineer Gösta Holmqvist, Hofors. Among the Church's outstanding textiles is an antependium from 1962, worked by Libraria of Stockholm from a design by the textile artist Anna-Lisa Odelqvist-Kruse. "The Whole Earth is Full of His Glory", is the basic theme of this rich adornment.

Normally altar cloths ("altarbryn") are used. The Church has three of these including Vadstena pattern lace by Berit Lindfors, Hofors. The others have been made by the textile artist Inger Sarin, Stockholm.

The need for chasubles is well supplied. Of particular interest is a blue chasuble with the motive of the passion, worked in Finnish weave by Gunnar Haking, Sundbyberg.

The beautiful Holy Communion vessels were designed by Professor E G Asplund and made by the silversmith Jacob Ångman. It was a gift to the Hofors chapel congregation by the foundry proprietor Per Eriksson in 1915. Most of the later silver of the Church was given in connection with the consecration of the Church.

In 1968 the Church acquired its large organ. This was built by Mårtensson's organ factory in Lund. The disposition was made by the musical director Waldemar Åhlén, Stockholm. The architect Bengt Romare designed the case. The organ has thirtyfive stops divided on three manuals and pedal. The organ has tracker action with electric registration.

A smaller organ placed to the left of the chancel was added in 1977 and constituted a welcome contribution to the Church's musical instruments. It was built by Grönlund, organ builders of Gammelstad, Luleå, and has seven stops.

Three church bells summon worshipers to the services. These were cast by Bergholtz Bellcasters at Sigtuna.

WHOEVER YOU MAY BE
WHO ENTERS THIS PLACE OF WORSHIP
DO NOT FORGET
THAT
THIS IS GOD'S HOUSE
DO NOT LEAVE WITHOUT A PRAYER
FOR YOURSELF AND FOR THOSE
WHO HERE PROCLAIM AND LISTEN TO
GOD'S WORD

Utgiven av Ärkestiftets Stiftsråd
i samarbete med Hofors församling

Redaktör: BENGT INGMAR KILSTRÖM

Ingår i serien Gästriklands kyrkor.

*Bilderna är, där ej annat anges,
fotograferade av Holger Agerdal.*

